

DET KONGELIGE KOMMUNAL-
OG MODERNISERINGSDEPARTEMENT

Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 OSLO

Deres ref	Vår ref	Dato
14/3351 3	14/7429-8	10.03.2015

NOU 2014: 8 Tolking i offentlig sektor - et spørsmål om rettssikkerhet og likeverd - Høring

Viser til oversendelse datert 2. desember 2014. Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) har følgende kommentarer:

Til nasjonale minoriteters språk og til samiske språk:

KMD registrerer at utredningen tar opp spørsmål knyttet til nasjonale minoriteters språk og til samiske språk. Når det gjelder samiske språk, viser vi til at regjeringen, i samarbeid med Sametinget, har nedsatt et utvalg som skal se på lovverk, tiltak og ordninger for de samiske språkene i Norge (heretter "språkutvalget"). Språkutvalget skal levere sin utredning innen 15. februar 2016. I mandatet heter det blant annet at utvalget skal "vurdere og komme med forslag til hvordan kommuner og andre offentlige tjenesteytere kan sikres personale med kompetanse i samiske språk". Videre skal utvalget "vurdere hvordan teknologiske løsninger kan styrke og forenkle bruken av de samiske språkene". Utvalget er også bedt spesielt om å se hen til arbeidet i utvalget som skal utrede tolketjenester i offentlig sektor (heretter "tolkeutvalget").

Samiske språkbrukere har i henhold til samelovens språkregler rett til bruk av samisk i kontakt med offentlige tjenester i forvaltningsområdet for samisk språk. Det er på den annen side stor mangel på personer med kunnskap i samisk i disse tjenestene. Behovet for tolk er derfor stort. I dag finnes det et begrenset antall tolker i nordsamisk registrert i tolkeregisteret. Ingen tolker til lulesamisk og sørsamisk er registrert. Ingen har heller tatt tolkeutdanning til disse språkene.

Tolkeutvalget har sett på mulige tiltak for utdanning, autorisasjon og organisering av tolketjenestene. Vurderingene fra tolkeutvalget vil være nyttige når språkutvalget skal se på mulige løsninger for samiske språk. Tolkeutvalget tar også opp behovet for tolking til og fra

kvensk, særlig på helse- og omsorgsfeltet. Videre uttrykker utvalget at det kan være hensiktsmessig med en kartlegging av behovet for tolk blant norske rom. KMD ser på denne bakgrunnen frem til dialog med BLD om den videre oppfølgingen av tolkeutvalgets rapport.

Til tiltak 72 om å etablere et eget tilsynsorgan:

KMD har **også** merknad til tiltak 72 om å etablere et eget tilsynsorgan knyttet til offentlige myndigheters plikt til å bruke kvalifisert tolk.

Utvalgets forslag

Utvalget mener at tilsyn med tolker og deres kvalifikasjoner bør forsterkes, og foreslår slik lovbestemmelse - § 5 Tilsyn:

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet har det overordnede faglige tilsyn med offentlige myndigheters bruk av tolk. Direktoratet skal føre tilsyn med forvaltningsorganers bruk av tolk. I tilknytning til tilsynet skal direktoratet gi råd, veiledning og opplysninger slik at behovet for tolketjenester i offentlig sektor blir dekket.

Tilsyn er, etter utvalgets oppfatning, et viktig verktøy for å heve kvaliteten på en tjeneste. En plikt til å bruke kvalifisert tolk, registrert i Nasjonalt tolkeregister, må følges opp av et eget tilsynsorgan som kan kontrollere atplikten blir overholdt. Utvalget mener at IMDi's rolle som fagmyndighet bør styrkes gjennom en tilsynsrolle for å sikre at registrerte tolker blir brukt, og at tolkene følger retningslinjer for god tolkeskikk. IMDi's tilsynsrolle bør både være i kraft av å være registreier (Nasjonalt tolkeregister) og fagmyndighet for tolking i offentlig sektor.

Når det gjelder innretningen av tilsynene for å sikre at kvalifiserte tolker blir brukt, mener utvalget at tilsynet primært bør gjennomføres i form av systemrevisjon. IMDi skal ha et nært samarbeid med andre sektormyndigheter for å samordne tilsyn, sikre god oppfølging og for å unngå at det blir unødvendig mange tilsyn. Flest mulig tilsyn bør gjennomføres av ansvarlig sektormyndighet. Tilsynet må være rettet mot forbedringer og må samtidig kunne ta opp alvorlige tilfeller. Tilsynet bør være proaktivt. Hvis det for eksempel ikke finnes bestillingsstrategier for tolketjenester i en etat, bør IMDi kunne si fra om dette og i første omgang gi veiledning. De ulike sektorene må kunne pålegges å rette opp avvik innen en viss tid.

IMDi skal ikke overta sektorenes tilsynsmyndighet, som for eksempel Helsetilsynet. Helsetilsynet skal påse at spesialisthelsetjenester og primærhelsetjenester benytter kvalifisert tolk når det er nødvendig. IMDi's tilsynsfunksjon skal blant annet gjelde retningslinjer for bruk og bestilling av tolk, og at de ansatte får opplæring i bruk av tolk. IMDi må melde fra om avvik til de angjeldende etater og påse at avvik korrigeres. Det må være en klar rolledeling innenfor IMDi når det gjelder tilsynsfunksjon og øvrige direktoratsoppgaver.

Når det gjelder brukere av Nasjonalt tolkeregister mener utvalget at disse bør ha adgang til å klage til IMDi på de oppførte tolkene. IMDi bør utarbeide lett tilgjengelige

klagerutiner for Nasjonalt tolkeregister/avviksmeldinger på tolkingen. Disse må gjøres kjent i alle offentlige sektorer. Rutinene bør sikre at også den innklagedes rettssikkerhet ivaretas. For å vurdere klager bør IMDi, som tilsynsorgan, opprette et partssammensatt samarbeidsutvalg/ råd, med representanter fra offentlige etater og personer med tolkefaglig kompetanse, for eksempel fra tolkenes interesseorganisasjoner.

KMDs merknad

Statlig tilsyn med kommunene, særlig systemrevisjon, kan oppleves svært ressurskrevende for kommunene, jf. rapport fra Difi - 2010:4 *Statlig styring av kommunene - Om utviklingen i bruken av juridiske virkemidler på tre sektorer*. Når statlig tilsyn gjennomføres som systemrevisjon får kommunene store dokumentasjonsbyrder.

Statlig tilsyn som rettes mot kommunesektoren er en av mange kontroll- og påvirkningsmekanismer som staten kan benytte overfor kommunene, og bør vurderes i lys av øvrige juridiske, økonomiske og pedagogiske styringsvirkemidler. I denne sammenheng vil departementet vise til det pågående arbeidet med kommunereformen. I Kommuneproposisjonen 2015 framgår at kommuner med robuste fagmiljøer vil ha gode forutsetninger for å ha en god egenkontroll, noe som på sikt kan føre til bedre etterlevelse av lovverket og dermed redusere behovet for statlig tilsyn. En statlig styring som bygger på at kommunene har ansvar for å kontrollere egen virksomhet, gir god effektivitet og et godt grunnlag for lokalt tilpasset oppgaveløsning.

KMD mener at NOU 2014-8 ikke i tilstrekkelig grad drøfter hvorvidt øvrige juridiske, økonomiske og pedagogiske styringsvirkemidler er tilstrekkelige for å sikre at registrerte tolker blir brukt, og at tolkene følger retningslinjer for god tolkeskikk. KMD ber BLD redegjøre nærmere for om andre styringsmidler kan være tilstrekkelig på dette feltet, og særlig forholdet til pedagogiske virkemidler.

Dersom BLD etter en slik vurdering mener at andre styringsvirkemidler ikke er tilstrekkelig, bør departementet drøfte hvordan innretningen av det statlige tilsynet kan gjøres minst mulig inngripende og byråkratiserende for forvaltningsorganet, for eksempel mht. kommunenes rapporteringsbyrde. KMD gjør for øvrig oppmerksom på at alt tilsyn rettet mot kommuner (både til tilsyn med såkalte kommuneplikter og aktørplikter) skal samordnes av fylkesmannen, jf. kommuneloven § 60 e.

Med hilsen

Hanne Finstad (e.f.)
avdelingsdirektør

Anny Skarstein
seniorrådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.